

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ

Калініна Л. М.

Робоча програма дисципліни

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТА НАУКОВІ ШКОЛИ
МЕНЕДЖМЕНТУ**

для здобувачів вищої освіти

**Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 014 Середня освіта**

Київ – 2023

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

КАЛІНІНА Л. М.

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТА НАУКОВІ ШКОЛИ МЕНЕДЖМЕНТУ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліни для здобувачів вищої освіти

ступінь «Доктор філософії»

спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

КИЇВ
Педагогічна думка
2023

УДК 378.07:35:32.005+37.01:005.373+4.004(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Калініна Л. М. Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) / Л. М. Калініна. [Електронне видання]. – Київ : Педагогічна думка, 2023. – 19 с.

DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-700-8-2023-19>

ISBN 978-966-644-700-8

Рецензенти:

Паращенко Л.І., докторка наук з державного управління, професор, директорка Київського ліцею бізнесу.

Лісова Н.І., докторка педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу управління та економіки ЗСО Інституту педагогіки НАПН України.

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» призначена для підготовки здобувачів освіти третього (освітньо-наукового рівня) вищої освіти та розроблена на засадах компетентнісних засадах відповідно до державної політики у галузі освіти. Вона містить перелік загальних і фахових компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач ступеня доктора філософії з освітніх, педагогічних наук програмні результати навчання, які він має повинен досягти. Програма базована на європейській стратегії розвитку освіти навчання впродовж життя. Структурно утворена з 2 змістових модулів, обсяг якої становить 1 кредит ЄКТС. Об'єктом вивчення є управлінська діяльність та здобути наукових шкіл менеджменту.

Програма цілеспрямована на підготовку докторів філософії, здатних продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі управління освітою, створювати нові цілісні знання, професійно-освітні та управлінські практики, застосовувати методології наукової, управлінської та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Теоретичний зміст предметної області включає генезис розвитку, ідеї, здобутки класичних та сучасних наукових шкіл менеджменту в практичному дискурсі сфери освіти цифрового суспільства; законодавчо-правові основи та організаційно-правові засади управлінської діяльності в сфері освіти; інноваційний модус управління Нової Української школи.

The curriculum of the discipline "Methodological foundations of managerial activity and scientific schools of management" is intended for the training of students of the third (educational-scientific level) of higher education and was developed on the basis of competence principles in accordance with the state policy in the field of education. It contains a list of general and professional competences that a candidate for the degree of Doctor of Philosophy in educational and pedagogical sciences should master, as well as program learning outcomes that he should achieve. The program is based on the European strategy for the development of lifelong learning education. Structurally, it consists of 2 content modules, the volume of which is 1 ECTS credit. The object of study is managerial activity and obtaining scientific schools of management.

The program is aimed at training doctors of philosophy capable of producing new ideas, solving complex problems in the field of educational management, creating new integral knowledge, professional-educational and management practices, apply methodologies of scientific, managerial and pedagogical activity, carry out own scientific research, the results of which have scientific novelty, theoretical and practical significance.

The theoretical content of the subject area includes the genesis of development, ideas, achievements of classical and modern scientific schools of management in the practical discourse of the field of education of the digital society; legislative and legal foundations and organizational and legal foundations of managerial activity in the field of education; innovative mode of management of the New Ukrainian School.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Калініна Людмила Миколаївна, 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 1	Галузь знань: <u>01 – «Освіта/Педагогіка»</u>	Нормативна навчальна дисципліна
Загальна кількість годин – 30		
Модулів – 2	<u>014 «Середня освіта»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
		Семестр
Індивідуальне заняття не передбачено	Освітній ступінь: <u>Доктор філософії</u>	3-й
		Лекції
		4 год.
		Семінарські
		6 год.
		Практичні
		0 год.
		Самостійна робота
20 год.		
		Вид контролю: залік

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:1,5.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» полягає у формуванні та розвитку в аспірантів методологічної, управлінської та інформаційної компетентностей, необхідних для здійснення ефективної управлінської діяльності у сфері освіти, практичних навичок розроблення стратегем, проєктів, моделей, технік, технологій управління та запровадження змін в освітній практиці.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність самостійно здобувати нові знання в галузі освіти, теорії та методики навчання.

ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 3. Здатність мислити аналітично та критично у процесі науково-дослідної діяльності.

ЗК 5. Здатність мотивувати учасників освітнього процесу до роботи в команді.

ЗК 6. Здатність організовувати продуктивну усну та письмову комунікацію в освітній, науковій та управлінській діяльності, зокрема у міжнародному середовищі.

ЗК 8. Здатність розв'язувати дослідницькі проблеми із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Фахові (професійні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність використовувати когнітивні та практичні уміння, навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для моделювання та організації освітнього процесу з навчальних дисциплін, предметів та інтегрованих курсів у закладах освіти.

ФК 2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, розуміти іншомовні наукові тексти за напрямом досліджень.

ФК 5. Здатність до організації партнерської (суб'єкт-суб'єктної) взаємодії в науково-дослідній діяльності та освітньому процесі.

ФК 6. Здатність здійснювати моніторинг та оцінювання результатів власної науково-дослідної і практичної педагогічної діяльності в конкретній освітній галузі, визначати напрями подальших досліджень та індивідуальні професійно-педагогічні потреби.

ФК 7. Здатність використовувати спеціалізовані уміння та навички розв'язання проблем для виконання кваліфікаційної праці (дисертації) та презентації результатів власних наукових досліджень.

ФК 8. Здатність організувати безпечне освітнє середовище.

1.7. Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності	Знання	Уміння та навички
ПРН			
ПРН 1	ЗК 1. Здатність самостійно здобувати нові знання в галузі освіти, теорії та методики навчання.	- знання про різні типи джерел інформації та способи роботи з ними; - знання про сучасні технології пошуку, аналізу та інтерпретації професійно значущої інформації; - знання про методи та інструменти оброблення та аналізу інформації.	- уміння працювати з джерелами різних типів; - уміння здійснювати пошук, оброблення та аналіз професійно значущої інформації; - уміння застосовувати методи та інструменти для оброблення та аналізу професійно значущої інформації.
ПРН 2	ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	- знання про сучасні світові та вітчизняні освітньо-наукові тренди та освітні практики; - освітньо-предметні знання (за предметними спеціальностями) відповідно до сучасного стану розвитку	- уміння постійно оновлювати знання в галузі освіти та наук про освіту; - уміння визначати актуальні проблеми освітньо-предметної галузі, методики навчання як педагогічної науки та пропонувати механізми їх

		<p>відповідної галузі та методики її реалізації;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання про креативне мислення, інноваційну науково-дослідну діяльність в галузі освіти та методи її активізації; 	<p>вирішення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - уміння застосовувати методики генерування ідей та управлінських рішень; - уміння приймати ефективні рішення під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності
ПРН 3	ЗК 3. Здатність мислити аналітично та критично у процесі науково-дослідної діяльності.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про особливості здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти; - знання про стратегії застосування аналітичного та критичного мислення; 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати аналітичну діяльність у процесі науково-дослідної роботи та критично оцінювати її результативність; - уміння опрацьовувати та оцінювати джерела, застосовуючи стратегії аналітичного й критичного мислення; - уміння здійснювати аналітичну діяльність під час організації та реалізації освітнього процесу та критично оцінювати його результативність.
ПРН 5	ЗК 5. Здатність мотивувати учасників освітнього процесу до роботи в команді.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про сутність мотивації, мотивацію учіння, теорії мотивації; - знання про цілі навчання та способи їх досягнення; - знання про методи організації командної роботи. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати діагностування ієрархії мотивів суб'єктів навчання; - уміння визначати стратегічні та тактичні цілі навчання; - уміння визначати ефективні способи досягнення цілей навчання; - уміння організовувати учасників освітнього процесу задля досягнення спільної освітньої мети.
ПРН 6	ЗК 6. Здатність організовувати продуктивну усну та письмову комунікацію в освітній, науковій та управлінській діяльності, зокрема у міжнародному середовищі.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про комунікацію в освітній, науковій та управлінській діяльності, міжособистісну та педагогічну взаємодію. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння організовувати процес комунікації в освітньому процесі, науковій та управлінській діяльності на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії; - уміння здійснювати педагогічну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу, наукової діяльності та управління.
ПРН 8	ЗК 8. Здатність розв'язувати дослідницькі проблеми із	<ul style="list-style-type: none"> - знання основ етики організації і здійснення науково-дослідної діяльності та освітнього процесу; 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння дотримуватися етичних норм та принципу академічної доброчесності в процесі науково-дослідної та

	<p>дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знання принципів професійної етики та академічної доброчесності; - знання вимог законодавства щодо дотримання принципів професійної етики та академічної доброчесності в науковій та педагогічній діяльності. 	<p>педагогічної діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> - уміння організувати і здійснювати наукову діяльність та освітній процес з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; - уміння стимулювати здобувачів освіти щодо дотримання норм професійної етики та академічної доброчесності.
ПРН 10	<p>ФК 1. Здатність використовувати когнітивні та практичні уміння, навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для моделювання та організації освітнього процесу з навчальних дисциплін, предметів та інтегрованих курсів у закладах освіти.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знання історико-педагогічних особливостей та тенденцій розвитку методики навчання відповідно до предметних спеціальностей; - знання принципів побудови та механізмів реалізації освітніх стандартів, освітніх та модельних навчальних програм; - знання про ключові компетентності, що формуються у здобувачів освіти за результатами навчання; про наскрізні гнучкі уміння (soft skills); - знання вимог до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти (відповідно до предметної освітньої галузі); - знання традиційних та інноваційних методик і технологій моделювання змісту навчання, створення й оцінювання якості сучасного підручника; - знання про застосування принципів диференціації та інтеграції в навчанні, компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходів; - знання сучасних технологій та інструментів контролю й оцінювання результатів навчання здобувачів освіти; 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння визначати актуальні проблеми методичної науки та освітньої практики (відповідно до предметної освітньої галузі); - уміння моделювати зміст навчальної дисципліни, предмета, інтегрованого курсу та реалізовувати його в навчальній, модельній навчальній програмі та підручнику; - уміти визначати вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти (відповідно до предметної освітньої галузі); - уміння створювати авторські методики на основі використання набутих когнітивних та практичних умінь, навичок, майстерності та інноваційності; - уміння здійснювати контроль та оцінювання результатів навчання здобувачів освіти; - уміння розробляти та реалізовувати моделі управління освітнім процесом; - уміння розвивати наскрізні гнучкі уміння (soft skills).

		- знання методологічних основ управлінської діяльності та освітнього менеджменту.	
ПРН 11	ФК 2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, розуміти іншомовні наукові тексти за напрямом досліджень.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про норми і стилі української літературної мови, використання усного та писемного мовлення - знання про прийоми та методи збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлення ними думок, почуттів і ставлень в освітньому процесі та процесі науково-дослідної діяльності; - знання про стратегії комунікації з учасниками освітнього процесу; - знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати усну та письмову комунікацію державною мовою (іноземною/іноземними мовами); - уміння застосовувати прийоми та методи збагачення мовлення здобувачів освіти; - уміння висловлювати думки, почуття і ставлення в освітньому процесі та процесі науково-дослідної діяльності (державною та іноземною/іноземними мовами); - уміння формулювати усно та письмово науково обґрунтовані думки (державною та іноземною/іноземними мовами); - уміння формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації.
ПРН 14	ФК 5. Здатність організації партнерської (суб'єкт-суб'єктної) взаємодії в науково-дослідній діяльності та освітньому процесі.	<ul style="list-style-type: none"> - знання принципів партнерської взаємодії в науковій діяльності та освітньому процесі; - знання особливостей та етапів формування суб'єкт-суб'єктних відносин; - знання основних форм конструктивної взаємодії між дослідниками, учасниками освітнього процесу. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння застосовувати механізми реалізації партнерської взаємодії між дослідниками, учасниками освітнього процесу, представниками громадських організацій; - уміння координувати та стимулювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію.
ПРН 15	ФК 6. Здатність здійснювати моніторинг та оцінювання результатів власної науково-дослідної і практичної педагогічної діяльності в конкретній освітній	<ul style="list-style-type: none"> - знання критеріїв оцінювання результатів науково-дослідної і освітньої діяльності наукової установи, закладу освіти, науковця та педагогічного працівника; - знання форм та інструментарію моніторингу й оцінювання результатів 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння встановлювати результати власної науково-дослідної і практичної педагогічної діяльності в конкретній предметній освітній галузі; - уміння здійснювати самоаналіз результатів науково-дослідної та професійної діяльності;

	галузі, визначати напрями подальших досліджень та індивідуальні професійно-педагогічні потреби.	науково-дослідної та практичної педагогічної діяльності; - знання форм і технологій безперервного професійного розвитку; - знання сучасних вітчизняних та зарубіжних тенденцій формування професійної траєкторії науковця та педагога.	- уміння застосовувати різні форми та інструментарій моніторингу й оцінювання результатів науково-дослідної та педагогічної діяльності; - уміння визначати індивідуальні професійні потреби; - уміння розробляти критерії оцінювання науково-дослідної та педагогічної діяльності; - уміння коригувати власну професійну траєкторію за результатами оцінювання якості науково-дослідної та педагогічної діяльності.
ПРН 16	ФК 7. Здатність використовувати спеціалізовані уміння та навички розв'язання проблем для виконання кваліфікаційної праці (дисертації) та презентації результатів власних наукових досліджень.	- знання психолого-педагогічних засад здійснення науково-дослідної діяльності; - знання про методики та технології аналізу предметної галузі з метою визначення проблем та розроблення механізмів їх розв'язання; - знання вимог до публікацій на здобуття наукового ступеня; - знання вимог до кваліфікаційної праці (дисертації), її структури, технології виконання та презентації отриманих наукових результатів;	- уміння визначати наукові проблеми в обраній освітньо-предметній галузі; - уміння планувати етапи наукового дослідження; - уміння добирати оптимальний методологічний інструментарій, застосовувати методи педагогічного і міждисциплінарного дослідження; - уміння оформлювати результати дослідження в наукові публікації та супроводжувати їх подання до фахових видань, зокрема, таких, що входять до провідних міжнародних наукометричних баз; - уміння оформлювати кваліфікаційну працю (дисертацію) згідно з вимогами; - уміння презентувати ключові результати наукового дослідження.
ПРН 17	ФК 8. Здатність організувати безпечне освітнє середовище.	- знання ознак безпечного освітнього середовища; - знання особливостей формування та функціонування безпечного освітнього середовища з конкретних предметно-освітніх галузей.	- уміння організувати безпечне освітнє середовище; - уміння дотримуватися принципів безпечного освітнього середовища та правил підтримання фізичного й психологічного здоров'я здобувачів освіти під час розроблення та реалізації методичних систем з

			урахуванням особливостей предметно освітніх галузей.
--	--	--	--

В *результаті* вивчення дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» здобувач повинен:

знати:

- філософські, законодавчо-правові, концептуальні, інформаційно-технологічні, організаційно-етичні засади управлінської діяльності та інформації, ефективні практики їх реалізації у ЗСО;

- сутність менеджменту як науки та сфери розвитку управлінської діяльності, методології управління та управлінської діяльності;

- сутність і зміст понять ядра теорії управління освітою, зокрема таких понять, як: «діяльність», «управлінська діяльність», «види діяльності керівника», «феномен управління», «об'єкти управління», «суб'єкти управління», «інформація», «наукові підходи до управління», «інформаційно-комунікаційні зв'язки», «освітня організація», «організаційна культура», «наукові школи» тощо;

- генезис розвитку наукових шкіл менеджменту, відмінності концепцій наукових шкіл і їх внесок у розвиток наукового знання в різних галузях науки та практики, механізми екстраполяції прогресивних ідей для практики управління освітньою діяльністю в ЗСО, особливості їх впровадження в освітніх організаціях різних форм власності та закладах ЗСО;

- види, класифікації та характеристики стратегій управління освітньою діяльністю, навчанням і розвитку людського капіталу та «стратегічного набору» на різних етапах життєвого циклу розвитку освітніх організацій;

- особливості системного підходу до управління освітньою діяльністю в закладах освіти (ЗО) та його значення для реформування сфери освіти в контексті цілей ХХІ століття;

- сутність та методологічні засади механізмів управління якістю освіти, технології впровадження систем управління якістю в освітню практику тощо.

вміти та здобути навички:

- здійснювати критичний аналіз доробку наукових шкіл, сучасних вітчизняних і зарубіжних концепцій освітніх організацій і стратегічного управління ними, довести необхідність формування й розвитку стратегічного мислення в керівників;

- аналізувати управлінські ситуації, виявляти та ідентифікувати управлінсько-економічні проблеми;

- планувати управлінську діяльність і передбачати її наслідки;

- створювати тимчасові творчі, проектні групи та працювати в команді;

- розробляти критерії оцінювання управлінської діяльності;

- розробляти та впроваджувати в практику управління освітою власні стратегії і «стратегічний набір», управлінські проекти, плани й програми;

- застосовувати методи аналізу освітньої організації та прогнозування змін у цифровому суспільстві;

- аналізувати компоненти стратегії та види стратегічних альтернатив, визначати та окреслювати різноманітні альтернативні підходи під час розроблення стратегій організації;

- визначати моделі та методи розроблення системи стратегій як «стратегічний набір» з урахуванням обраної або розробленої освітньої політики змін.

Програма навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» складається з двох модулів. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 годин / 1 кредити за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Методологічно-філософські основи управлінської діяльності	10	2	2	0	6
Змістовий модуль 2. Наукові школи менеджменту в умовах змін і розвитку цифрового суспільства	20	2	4	0	14
Всього годин	30	4	6	0	20

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Сутність та специфіка управлінської діяльності в сфері освіти.	2
2.	Класичні та сучасні наукові школи менеджменту в практичному дискурсі сфери освіти цифрового суспільства.	2
	Разом	4

Тема 1. Сутність та специфіка управлінської діяльності в сфері освіти.

- Людина як суб'єкт управлінської діяльності та об'єкт пізнання, дослідження, управління, самоуправління та самоорганізації.
- Логічна та тимчасова структура діяльності суб'єкта/ів управління, її характеристики.
- Організація діяльності як предмет дослідження. Методології конкретних видів діяльності. Методології управлінської та освітньої діяльності в ЗСО.
- Специфіка, загальнометодологічні та специфічні принципи управлінської діяльності суб'єктів освітнього процесу та умови їх реалізації.
- Управлінська діяльність як активна система.

Тема 2. Класичні та сучасні наукові школи менеджменту в практичному дискурсі сфери освіти цифрового суспільства.

- Управління як об'єкт пізнання, дослідження, розвитку, як феномен, процес і система.
- Генезис розвитку феномену управління в наукових школах і в освітній практиці.
- Класичні школи: наукового та адміністративного менеджменту, їх роль в трансформації організаційних процесів та розвитку організаційної культури в ЗСО та визначенні освітніх трендів.
- Сучасні наукові школи менеджменту в цифровому суспільстві в ракурсі використання цифрових інструментів в ЗСО.
- Сутність і специфіка феномена управління освітнім процесом у ЗСО: цілі, інформація, організація та механізми як системотвірні характеристики.
- Довірчо-партнерські основи та принципи їх реалізації в управлінській діяльності з використанням технологій, застосунків і соціальних мереж у цифровому суспільстві.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Концептуальний дискурс ідей та здобутків класичних наукових шкіл менеджменту та їх впровадження в сфері освіти.	2
2.	Законодавчо-правові основи та організаційно-правові засади управлінської діяльності в сфері освіти.	2
3.	Інноваційний модус управління Новою Українською школою: технології, інструменти, сервіси.	2
		6

Тема 1. Концептуальний дискурс ідей та здобутків класичних наукових шкіл менеджменту та їх впровадження в сфері освіти.

1. Концептуальні засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; забезпечення рівного доступу до освіти та ін.

2. Суб'єкти/об'єкти управління в сфері освіти та процеси в концепції «Нова українська школа».

3. Концептуальні основи циклу управління в дискурсі класичних наукових шкіл менеджменту.

4. Наукові основи класифікації, сутність та специфіка циклу управління освітнім процесом у закладах освіти відповідно до чинного закону «Про освіту» та нормативно-правових документів.

Завдання 1: На основі вивчення та аналізу концепції «Нової української школи» визначити цикл управління освітнім процесом та сфери відповідальності суб'єктів управлінської діяльності.

Завдання 2: Аналіз чинних концепцій в сфері освіти та презентація привабливих для суб'єктів управлінської діяльності ідей, моделей діяльності суб'єктів освітнього процесу.

Тема 2. Законодавчо-правові основи та організаційно-правові засади управлінської діяльності в сфері освіти.

1. Законодавство в сфері освіти як базис розвитку та регулювання суспільних відносин у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, економічного добробуту, запорука розвитку громадянського демократичного суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою.

2. Нормативно-правове забезпечення сфери освіти, підзаконні нормативно-правові акти та їх класифікація.

3. Правовий контекст самостійності прийняття рішень суб'єктами освітньої діяльності з будь-яких питань у межах своєї автономії та автономії закладу освіти, громадське самоврядування в закладі освіти як механізм реалізації права учасників освітнього процесу.

4. Організація освітнього процесу та людиноцентристського розвитку суб'єктів освітньої діяльності, організаційні форми здобуття освіти, кадрова та академічна автономія, організація дозвілля та оздоровлення здобувачів освіти та безпечного середовища.

5. Організація управління освітнім процесом у ЗСО: феномен, система, процес, внутрішня впорядкованість, дезорганізація, організаційно-правовий статус закладів освіти, організаційна автономія.

6. Організаційна культура на культурологічних і аксіологічних засадах її розвитку: сутність, типи, атрибути, специфіка та механізми її впровадження.

Тема 3. Інноваційний модус управління Новою Українською школою: технології, інструменти, сервіси.

1. Зміна освітньої парадигми та парадигми прийняття рішень, орієнтованих на майбутнє у ракурсі викликів сучасності, поведінкової- та нейро- економіки.

2. Управління НУШ у контексті глобальних цілей для освіти, визначених Організацією Об'єднаних Націй.

3. Модель випускника та ключові психосоціальні навички для освіти XXI століття.

Завдання 3: Розробити та обґрунтувати стратегії інноваційного розвитку освітньої організації та особистісного розвитку суб'єктів освітньої діяльності у контексті НУШ.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 5 тем (від 2 до 5 годин кожна).

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1.	<i>Витоки та ретроспектива розвитку класичних наукових шкіл менеджменту в контексті модернізації управлінської діяльності суб'єктів освітньої діяльності, глобальних викликів і пріоритетів освіти XXI століття.</i> Завдання. Визначення пулу ідей, привабливих для змін у освіті XXI століття.	2
2.	<i>Вивчення та аналіз змісту монографічних досліджень із проблематики дослідження за обраною спеціалізацією здобувачами освіти з метою визначення здобутків класичних і сучасних наукових шкіл менеджменту та концептуальних ідей, екстраполяція яких за умов багатовекторного розвитку цифрового суспільства та суспільства знань надасть змогу покращити управлінську діяльність в ЗСО, обґрунтувати ефективні системи управління освітнім процесом, визначити стратегію навчання та розробити індивідуальні траєкторії розвитку суб'єктів освітнього процесу.</i> Завдання: Вивчити, проаналізувати та підготувати реферативний огляд розвитку ідей та здобутків класичних і сучасних наукових шкіл менеджменту з обраною проблематики дослідження.	4
3.	<i>Сучасні інформаційні технології, сервіси та послуги Google для покращання ефективності управління освітнім процесом.</i> 1.Огляд освітньої реальності: розуміння криз та викликів, зміни моделей управління в сфері освіти цифрової епохи. 2. Системний підхід до вибору ІТ технологій, онлайн інструментів, сервісів та розробки digital-стратегій в управлінні освітнім процесом у закладах сфери освіти. 3. Інформаційні ресурси, використання можливостей Інтернету, мобільних і цифрових технологій для вирішення управлінських і	4

	<p>навчальних завдань, підтримки іміджу та забезпечення якості освіти в сфері освіти.</p> <p>4. Веб-аналітика, характеристика онлайн інструментів для її здійснення.</p> <p>5. Специфіка систем цифрових комунікацій.</p> <p>Індивідуальне завдання. Провести міні-дослідження для фокус групи у сфері освіти за розробленою анкетною та здійснити порівняльний аналіз законодавчо визначених і реальних застосовуваних у практиці форм, методів, засобів, технологій, інструментів і сервісів для покращення ефективності управління освітнім процесом, іманентно притаманних для закладів освіти цифрового суспільства.</p>	
4	<p><i>Державний стандарт базової середньої освіти у ракурсі ключових компетентностей та наскрізних умінь.</i></p> <p>Завдання. За посиланням знайти та ознайомитися з Державним стандартом базової середньої освіти https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti</p> <p>Про кінофільм «Сфера» (англ. <i>The Circle</i>) — американський науково-фантастичний трилер режисера, продюсера і сценариста Джеймса Понсольдта 2017 року можна одержати інформацію з Вікіпедії. Екранізація однойменного роману Дейва Еггерса. Стрічка розповідає про інтернет-компанію, що об'єднує всі дані своїх користувачів у єдину систему. У головних ролях Емма Вотсон, Том Генкс, Джон Боєга.</p> <p>Наскрізні вміння формуються на всіх інтегрованих курсах або навчальних предметах в освітньому процесі. Вони є спільними для всіх компетентностей.</p> <p>На основі перегляду кінострічки «Сфера» необхідно знайти ситуації, в яких представлені наскрізні навички, а також прокоментувати за допомогою яких засобів, методів, стратегій відбувається їх формування та розвиток у героїв фільму. Водночас необхідно застосовувати хронометричний метод, тобто зафіксувати на якій хвилині кінострічці зрежисовано відповідну ситуацію або подію.</p>	5
5.	<p><i>Факторно-критеріальний, контент-аналіз, термінологічний, системний, SWOT- та PEST-аналіз практики управління освітнім процесом в умовах кризи та непередбачуваних змін глобального виміру.</i></p> <p>Завдання. Пізнання, аналіз та визначення концептуальних ідей, ефективних форм, методів, технологій, механізмів, стратегем і стратегій розвитку управління освітнім процесом у контексті проблематики дослідження та підготовка презентації з аргументацією педагогічної доцільності їх використання в процесі НДР.</p>	5
	Разом	20

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються такі методи навчання:
за типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;

відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

за основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

за системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль;
- аналіз та самоаналіз.

за джерелами знань:

- словесні - розповідь, пояснення, лекції різних видів;
- наочні - демонстрація, ілюстрація.

за рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

Методи під час дистанційного навчання: телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії з використанням освітніх платформ (Zoom, Classroom, Google Meet) та месенджерів (Telegram, Viber, Messenger).

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєннями аспірантами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять, виконання аспірантами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних тестувань.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на заняттях та під час підсумкового іспиту. При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача під час заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів на 1 семестр, із них 85 балів здобувач може отримати впродовж роботи на семінарських, лекційних, практичних заняттях, 15 балів – на заліку.

Схема нарахування балів з дисципліни подано у таблиці.

Таблиця

Поточне оцінювання, самостійна робота, залік										Підсумковий контроль	Сума
М1				М2							
Л	С	С/р	С/р	Л	С	С	С/р	С/р	С/р	15	100
2	10	9	12	2	10	10	10	10	10		

Скорочення: Л – лекція; С – семінар; С/р – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Лекції з презентаціями, плани семінарських занять, навчальні ситуації з дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту».

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Біла книга національної освіти України / за заг. ред. В. Г. Кременя ; НАПН України. – Київ : Інформ. Системи, 2010. – 340 с. – Бібліогр.: с. 315–337. – Із змісту: підрозд. 2.2.3. Удосконалення навчально-методичного забезпечення дидактичного процесу в школі / Топузов О. М., Гудзик І. П., Ляшенко О. І. – С. 148–154.

2. Калініна, Л.М. Моделі управлінської діяльності керівника школи / Л.М.Калініна // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. – К.: Логос, 2000. – С. 35–42.

3. Калініна Л. Управління загальноосвітніми навчальними закладами як активними системами: моделі та механізми: монографія. Л. Калініна, В. Мелешко, І Осадчий, Л. Паращенко, М. Топузов. За наук. ред. Л. Калініної. К.: Педагогічна думка, 218. 224 с.

4. Калініна Л.М., Топузов О.М., Лапінський В.В. Факторна модель оцінювання ефективності управління закладом загальної середньої освіти та її практичне застосування. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Т.80 № 6. Р. 346–368. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.3912>;

URL : <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3912>;

<https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3912/1751> (Web of Science)

5. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / НАПН України ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Пед. думка, 2016. 448 с. (До 25-річчя незалежності України). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/166230/>.

6. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія / В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заступник голови), О. М. Топузов (заступник голови), С. О. Сисоева, О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю.

- Саух, І. Ю. Регейло (секретар) за заг. ред. В.Г. Кременя, Київ : Нац. акад. пед. наук України, 2021. 384 с. (До 30-річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf>
7. Паращенко Л. І. Державне управління розвитком загальної середньої освіти в Україні: методології, стратегії, механізми: монографія /Л. І. Паращенко. – К.: Майстер книг, 2011. – 536 с.
 8. Рікі В. Гріфін Основи менеджменту : підруч. / Рікі В. Гріфін, В. Яцура. – Львів : Бак, 2001. – 605 с.
 9. Топузов О. М. Забезпечення якості загальної середньої освіти: на шляху до європейських стандартів. Укр. пед. журн. 2015. № 1. С. 16—27.
 10. Топузов О. М. Інтелектуальний розвиток учнів у проблемному навчанні / О. М. Топузов // Рідна мова. – Київ, 1998. – № 7 – 12. – С. 6-8.
 11. Топузов О. Теоретико-методичні засади особистісно орієнтованого навчання предметів природничого циклу. Рідна школа. 2012. № 1-2. С. 13-16.
 12. Топузов О.М. Експеримент у педагогічній науці і практиці: педагогічні інновації в системі загальної середньої освіти / О.М. Топузов // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2014. – №1–4. – С. 135–140.
 13. Топузов О. М. Компетентнісний підхід – основа інновацій у навчанні / О. М. Топузов // Справи сімейні. – 2016. – № 8. – С. 19.
 14. Рибалко, Л. Навчання природничих предметів на засадах еколого-еволюційного підходу в загальноосвітніх навчальних закладах: теорія і практика : монографія / Ліна Рибалко ; [наук. ред. Топузов Олег Михайлович] ; НАПН України, Ін-т педагогіки. – Полтава : [Мирон І. А.], 2014. – 399 с.
 15. Філософія освіти: підручник /В.Г.Кремень, С.М.Пазинич, О.С.Пономарьов. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – Харків: НТУ «ХПІ», 2008. – 524 с.
 16. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с. URL: <https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>
 17. Kremen, V. (2021). NAES of Ukraine report on the state of using the funds for research activities and the results received in 2020: Scientific report at the General Meeting of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine. (April 9, 2021). Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-1-1>
 18. Kremen, V.H. (Ed.). (2017). National Report on the State and Prospects of Education Development in Ukraine. National Academy of Educational Sciences of Ukraine. Kyiv: Pedahohichna dumka. <https://lib.iitta.gov.ua/706242/>
 19. Parashchenko, L. et al. social partnership of services sector professionals in the entrepreneurship education. Journal of Entrepreneurship Education, Volume 22, Issue 4, 2019, <https://doi.org/1528-2651-22-4-410>
 20. Parashchenko Liudmyla Problems of state regulation of ensuring academic integrity in the field of general secondary education. International Conference on Academic integrity in public administration and educational institutions (APAIEI). Kyiv-Tallin, March 26, 2020, pp. 71-73.
 21. Topuzov, O., Malykhin, O., Aristova, N. & Shamne, A. (2020). Optimization of University Department Management: The Increase of Foreign Language Teachers' Self-Efficacy by Preventing Job Burnout. *The New Educational Review*. Vol. 59. P. 59–71. URL : <https://tner.polsl.pl/e59/a5.pdf>.
 22. Topuzov, O., Malykhin, O., Usca, S., & Aristova, N. (2021). Ukrainian-Latvian Comparative Studies on University Education: Common European Values and Current Challenges. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference, 1*, 696-706. <https://doi.org/10.17770/sie2021vol1.6423> (in English)
 23. Rybalko L., Topuzov O., Velychko L. Natural science education concept for sustainable development. *Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF)*. 2020. Vol. 166. DOI:10.1051/e3sconf/202016610030

URL : [https://ui.adsabs.harvard.edu/abs/2020E3SWC.16610030R/abstract\(Scopus\)](https://ui.adsabs.harvard.edu/abs/2020E3SWC.16610030R/abstract(Scopus))

Додаткова

1. Глобальні виклики і пріоритети освіти XXI століття. *Освіта на основі життєвих навичок*. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/50#3>
2. Калініна Л. М. Концептуальна модель системи управління ЗНЗ з позицій системно-кібернетичного підходу. *Освіта і управління*. 2004. Т. 7. №3-4. С. 7– 10.
3. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти: стан, проблеми, перспективи. Науково-аналітична доповідь / В.Ю. Биков, О.І. Ляшенко, С.Г. Литвинова, В.І. Луговий, Ю.І. Мальований, О.П. Пінчук, О.М. Топузов; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ: 2022. 96 с.
4. Освітній менеджмент в умовах змін: [навч. посіб.] /Л.Калініна, Л.Карамушка, Т.Сорочан, Р.Шиян та ін. / [За заг. ред. В.Олійника, Н.Протасової та ін.]. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2011. 308 с.
5. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія / О.М. Топузов. – Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. – 160 с.
6. Педагогічна майстерність: розвиток професійно-педагогічної адаптивності та соціальної рефлексії майбутнього вчителя : навч. посіб. / О. М. Топузов, О. В. Малихін, Т. Л. Опалюк ; М-во освіти і науки України. – Київ : Пед. думка, 2018. – 291 с.
7. Соціальне співробітництво в системі загальної середньої освіти / О. М. Топузов // Укр. пед. журн. = Ukrainian Educational Journal. – 2018. – № 3. – С. 47–59.
8. Топузов О. М. Педагог як творець особистості цифрової доби. Практична філософія і Нова українська школа: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 травня 2019 р., м. Київ). Київ, 2019 С.90–92. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/716270>
9. Topuzov O. Educational partnership in the system of general secondary education: concept and content. Український педагогічний журнал. 2020. № 3. С. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-3-5-13>

Періодична література

1. Український педагогічний журнал.
2. Проблеми сучасного підручника.
3. Освітологія.
4. Педагогіка і психологія.
5. Педагогічна газета.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека НАПН України. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/>
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
5. Національна бібліотека України імені В. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Інститут педагогіки НАПН України. URL : <https://undip.org.ua/library/>
7. Інтернет-портал для управлінців. – Режим доступу: www.management.com.ua
8. Єдине освітнє інформаційне вікно України/ URL : <http://www.osvita.com>
9. Інформаційний портал «Знання». URL :<http://znannya.info>
10. Освіта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
11. Освіта.UA [Електронний ресурс]. URL :<http://osvita.ua>

12. Педагогічна бібліотека. URL :: <http://www.pedlib.clx.ru>
13. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL : <http://www.intellect-invest.org.ua>
14. Розвиток менеджменту в Україні. – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=462579>
15. Управління підприємницькою діяльністю. – Режим доступу: http://erizo21.blogspot.com/2010/03/blogpost_6300.html

УДК 378.07:35:32.005+37.01:005.373+4.004(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Калініна Л. М. Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) / Л. М. Калініна. [Електронне видання]. – Київ : Педагогічна думка, 2023. – 19 с.

DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-700-8-2023-19>

ISBN 978-966-644-700-8

Рецензенти:

Паращенко Л.І., докторка наук з державного управління, професор, директорка Київського ліцею бізнесу.

Лісова Н.І., докторка педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу управління та економіки ЗСО Інституту педагогіки НАПН України.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Калініна Людмила Миколаївна, 2023 рік